

2013. S2T

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2013

SEAN-GHRÉIGIS — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 20 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 1.30 – 4.00

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

‘Η Ἀφροδίτη, Διὸς καὶ Διώνης θυγάτηρ, θεὸς ἦν τοῦ ἔρωτος. Ὁσίοδος δὲ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι ἀπ’ ἀφροῦ τῆς θαλάττης ἐγένετο, καὶ ἐπὶ τὴν Κύπρον — φιλτάτη δὲ ἡ νῆσος τῆς θεῶς — ὑπὸ τῶν κυμάτων ἤνεχθη. ἐρῶσα δὲ καλοῦ νεανίου, τοῦ Ἀδώνιδος, ἀποθανόντος ὑπὸ κάπρου ἐκείνου, βαρέως ἔφερεν. καὶ μὴν πρὸς “Ἡραν καὶ Ἀθηνᾶν ἥρισεν ἡ Ἀφροδίτη περὶ τοῦ κάλλους· ἔκρινε δὲ Πάρις, Πριάμου υἱός, ὃς τὸ μῆλον Ἀφροδίτη ἔνειμεν. ἡ δ’ αὐτῷ ‘Ἐλένην, καλλίστην γυναικῶν, ἔδωκεν. ἡ δὲ θεὸς ἡ μῆλον φέρει, ἡ κάτοπτρον, ἡ πελειάδα, ὁ δ’ υἱός, ”Ἐρως, τόξον καὶ φαρέτραν ἔχει.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis go hachomair an scéal a bhain le Héilin agus Páras.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar Héire.

A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Τοῖς Βακχιάδαις — λαμπροὶ δ’ ἡσαν οὗτοι ἐν τῇ Κορίνθῳ — χρησμὸς ἐδόθη ὅτι ὁ Ηετίωνος υἱὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν καταλύσει. ἐπεὶ δ’ ἔτεκεν ἡ Ηετίωνος γυνή, ὡς τάχιστα πέμπουσι δέκα ἄνδρας εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς τὸ βρέφος ἀποκτενοῦντας. καὶ παρελθόντες εἰς τὴν αὐλὴν ἥτουν τὸ παιδίον ἐλεῖν· ἡ δὲ γυνή, οὐδὲν εἰδοῦσα ἐκείνων ὡν ἔνεκα ἥλθον, ἐνεχείρισεν αὐτὸν ἐνί. καὶ τοῖς μὲν δέκα ἐδοξεῖν ἥδη τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον εὐθὺς ἀποκτεῖναι· ἀλλὰ τῷ λαβόντι προσεγέλασεν, ὡστε αὐτὸν κατοικείρειν. καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποκτεῖναι παραδίδωσι τῷ δευτέρῳ, καὶ οὕτος τῷ τρίτῳ· καὶ οὕτω διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα, οὐδενὸς βουλομένου διαφθεῖραι.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Scríobh nóta gearr ar na horacail sa tSean-Ghréig.
- (ii) Inis go hachomair scéal ar bith eile atá ar eolas agat a bhfuil oracal i gceist ann.

3. Cuir Gaeilge air seo:

[80]

(Teipeann ar an mbolscaire, a chuir an rí Spartach Archidamus amach, éisteacht a fháil san Aithin.)

ó δ' Ἀρχίδαμος, βασιλεὺς ὁν τῶν Λακεδαιμονίων, κήρυκα πρὸς τὰς Ἀθήνας ἐπεμψεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν οὐδὲ ἥκουσαν, ἀλλ' ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. ἐπεμψαν δὲ μετὰ τοῦ κήρυκος ἄγωγούς· οὐ γὰρ ἥθελον αὐτὸν ούδενὶ συγγενέσθαι. ὁ δὲ κῆρυξ, ἐπειδὴ ἐμελλε πορεύεσθαι, εἶπεν ὅτι “ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς “Ἐλλησι κακίστῃ ἐστιν.” δι’ ὀλίγου δ’ ἀφίκετο εἰς τὸ τῶν Λακεδαιμονίων στρατόπεδον, καὶ ὁ Ἀρχίδαμος ἔμαθεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐθέλουσιν ἐνδουναῖ· προσεχώρησεν οὖν μετὰ τοῦ μεγάλου στρατοῦ εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.

déchomai: Faighim. ἄγωγός: tionlacan. συγγίγνομαι: Buailim le. μέλλω: Táim ar tí. στρατόπεδον: campa. ἐνδίδωμι: Géillim. στρατός: arm.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé *cinn ar bith* de na ceisteanna ina dhiaidh:

[80]

(Agus é ag taistea tríd an Áise, faigheann Teimisticlées eolas Diaga ar phlean atá ag roinnt de muintir na Piside chun é a mharú. Déanann siad botún áfach agus tagann sé slán.)

ἐπεὶ δ' ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπορεύετο διὰ τῆς Ἀσίας μετὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν δούλων, ὁ σατράπης ἐκέλευσε Πισίδας τινὰς αὐτὸν ἀποκτείνειν ἐν τῇ πόλει Λεοντοκεφάλῳ καλουμένῃ. ἡ δὲ τῶν θεῶν μήτηρ ἐφαίνετο τῷ Θεμιστοκλεῖ καθεύδοντι, λέγουσα ταῦτα· “ὦ Θεμιστόκλεις, μὴ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν· πίπτεις γὰρ εἰς τὸν μέγιστον κίνδυνον. ἐγὼ δ' ἀντὶ τούτου αἰτῶ τὴν θυγατέρα σου.”

ὁ οὖν Θεμιστοκλῆς, αἰσθόμενος τὸν κίνδυνον μέγιστον ὄντα, τὴν ὁδὸν λιπὼν κατηγόρησε τὸν κίνδυνον ἐν τοῖς ἀγροῖς. οἱ δὲ Πισίδαι ἀφίκοντο καὶ προσέβαλον τῇ σκήνῃ· ἐνόμιζον γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα εἶναι ἐν αὐτῇ. ἀλλὰ τύχη ἐκάθευδεν ὑπὸ δένδρῳ. ἐνταῦθα δ' οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους στρατιώται πάντας τοὺς Πισίδας ἀπέκτειναν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς πολλὰ θύσας τῇ θεᾷ ἔδωκε τὴν θυγατέρα ὡς ἵερειαν.

στρατιώτης: saighdiúir. σατράπης: satrap (gobharnóir i gcúige Peirseach). ἀντὶ τούτου: mar chuíteamh ar an eolas. αἰσθάνομαι: Braithim. καταυλίζομαι: Déanaim campa. προσβάλλω (+ Tuiseal Tabharthach): Ionsaím. σκήνη: puball. τύχη: trí sheans. θύω: Déanaim íobairt. ἵερεια: bansagart.

- (a) Cad iad an dá ghrúpa daoine a bhí ag taistéal in éineacht le Teimisticlées?
- (b) Cad a d'ordaigh an satrap do mhuintir na Piside a dhéanamh?
- (c) Cad a bhí ar siúl ag Teimisticlées nuair a tháinig an bandia ina láthair?
- (d) Cad a d'iarr an bandia air mar chuíteamh ar an eolas seo?
- (e) Cén fáth nár aimsigh muintir na Piside Teimisticlées ina phuball?
- (f) Scríobh an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de *dhá cheann* de na briathra seo a leanas:
ἐκέλευσε, ἀποκτείνειν, ἐφαίνετο.
- (g) Scríobh an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha, de *dhá cheann* de na hainmfhocail seo a leanas:
μήτηρ, κίνδυνος, δένδρον.
- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal *meigiliteach*. Cad iad na focail sin, agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise díobh?

5. Cuir Gréigis orthu seo:

[80]

- (a) Labhair teachtairí, a tháinig i láthair go tapa, leis na saoránaigh in áit an mhargaidh. (16)
- (b) Thug an mháthair ordú don bhuachaill an dinnéar a thabhairt chuig an athair. (16)
- (c) Is gá don fheirmeoir an céachta a iompair ón ngort . (16)
- (d) Deir an bhean go bhfuil grá mór ag a fear céile do na páistí. (16)
- (e) Is féidir leis an dochtuir, ós duine gaoiseach é, a chara a leigheas. (16)

Leigheasaim: ἰατρεύω .

6. Freagair *ceann amháin* diobh seo a leanas:

[30]

- (a) Tabhair breac-chuntas ar chath Mharatóin. Ná déan dearmad iad seo a lua i do fhreagra: an dáta, na rannpháirtithe, na ceannairí, cursa an chatha agus an toradh a bhí air.
- (b) Scríobh cuntas ar ghníomhréim Leonadas.

7. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas:

[30]

- (a) Ainmnigh *trí cinn ar bith* de na déithe nó na bandéithe seo a leanas:
  - (i) Ba é athair na ndéithe é agus d'iompair sé caor thine.
  - (ii) Ba é dia na farraige é.
  - (iii) Mhúin sí do na daoine conas an t-arbhar a shaothrú.
  - (iv) Ba í bandia na boghdóireachta í.

Scríobh alt gearr ar *cheann amháin ar bith* de na déithe nó na bandéithe a d'ainmnigh tú.

- (b) Tabhair breac-chuntas ar shaol feirmeora san Aithin.